

Täysistunto

Tiistai 29.11.2022 klo 13.59—20.30

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 174/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 25/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 25/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.08 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta on käsitellyt hallituksen esityksen 174/2022, ja esittelen mietinnön, jossa on kyse uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä. Tämän ehdotuksen taustalla on energiamarkkinoilla vallitseva poikkeuksellinen tilanne. Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäyssota on aiheuttanut voimakasta energian hintojen nousua ja tarpeen vastata tästä seuranneisiin taloudellisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin. Myös koronapandemian hiipumisella ja siitä seuranneella kysynnän kasvulla on ollut osaltaan energian hintoja nostava vaikutus.

Ehdotetulla jakeluvelvoitelain muutoksella jakeluvelvoitteen kulutukseen toimittamista koskevaa velvoitetta nostettaisiin 34 prosenttiin vuonna 2030. Esityksellä pannaan toimeen Marinin hallitusohjelman ilmasto- ja energiastrategian ja keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman tavoitteita, jotka liittyvät taakanjakosektorin päästövähennystavoitteisiin.

Ehdotetulla sääntelyllä pyritään samalla väliaikaisesti alentamaan liikenteen polttoaineiden hintojen alentamalla jakeluvelvoitetta 7,5 prosenttiyksiköllä vuonna 2023. Vuoden 2023 jälkeen jakeluvelvoitetasoja korotettaisiin kattamaan vuosilta 22 ja 23 toteutumatta jääneet päästövähennykset. Jakeluvelvoitteen ylitäytön siirtoa koskevaa sääntelyä lievennettäisiin vuoden 2023 osalta siten, että jakelija voisi siirtää koko vuoden 2023 ylitäytön seuraavan kalenterivuoden jakeluvelvoitteeseen. Tätä koskevan 5 b §:n osalta talousvaliokunta kiinnittää huomiota hallituksen esityksen pääasiallinen sisältö -osiossa olevaan virheelliseen viittaukseen 5 §:n 4 momentin voimassaoloon, vaikka tällä on tarkoitettu viitata 5 b §:n 4 momenttiin.

Talousvaliokunnan mietinnön mukaan keskeisimpänä perusteena nyt ehdotetulle sääntelylle samoin kuin kuluvaa vuotta koskevalle jakeluvelvoitteen alentamiselle ovat energiamarkkinoiden poikkeukselliset olosuhteet. Samalla nopeasti muuttuva toimintaympä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

ristö tekee myös polttoaineiden hintakehityksen ja ehdotetun sääntelyn vaikutusten ennakoinnista vaikeaa. Myöskään polttoaineen jakelijoilla ei ole ollut mahdollisuutta varautua muuttuneisiin olosuhteisiin ja niiden vaikutuksiin.

Talousvaliokunta pitää vallitsevassa tilanteessa perusteltuna, että polttoaineen pumppuhintojen laskemiseksi käytetään nyt ehdotetun kaltaisia ohjauskeinoja. Talousvaliokunta viittaa tältä osin myös liikenne- ja viestintävaliokunnan lausunnossaan esittämään arvioon liikenneköyhyydestä. Talousvaliokunta katsoo, että sääntelyä voidaan pitää perusteltuna myös siltä kannalta, ettei liikennesektori muutoin pystyne reagoimaan äkillisiin polttoaineen hinnanmuutoksiin riittävän nopeasti.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty osin eriäviä arvioita ehdotetun sääntelyn toimivuudesta. Talousvaliokunta kiinnittääkin kriittistä huomiota siihen, että jakeluvelvoitteen lasku vuosina 2022 ja 2023 aiheuttaa merkittävän nostotarpeen velvoitteelle 2024—2030 taakanjakosektorin päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi. Tämä puoltaa poikkeussääntelyn rajoittamista vain välttämättömään. Jakeluvelvoitteen laskun rajaaminen ajallisesti mahdollisimman lyhyeksi aiheuttaa pienimmän häiriön uusiutuvien polttoaineiden tuotannon investointeihin sekä vähentää pumppuhintojen nousupaineita jakeluvelvoitteen taas noustessa päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi.

Talousvaliokunta kiinnittää lisäksi huomiota ehdotetun sääntelyn vaikutusten epävarmuustekijöihin. Myös hallituksen esityksessä on todettu, ettei täyttä varmuutta siitä, miten hintavaikutus lopulta siirtyy polttoaineiden pumppuhintoihin, ole mahdollista taata. Lisäksi hintavaikutukset muuttuvat yhä epävarmemmiksi sen myötä, mitä pidemmälle tulevaisuuden arvioissa edetään. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa esitettyjä hintaennusteita tuleville vuosille on pidetty myöskin osin liian optimistisinä sen vuoksi, ettei niissä ole otettu huomioon poikkeuksellisen epävakaa energiamarkkinaa, biopolttoaineiden kestävyyskriteerien kapenemista ja fossiilisten polttonesteiden ennakoitua hintakehitystä.

Lopuksi talousvaliokunta pitää keskeisenä sääntely-ympäristön johdonmukaisuutta. Pitkäaikaisen jakeluvelvoitteen kehityspolun säätämisen voidaan arvioida vaikuttavan myönteisesti tutkimus- ja kehitystoimintaan sekä alan toiminta- ja investointiympäristöön. Talousvaliokunta korostaa, että sääntelyn tulee jatkossakin edistää Suomen edelläkävijäasemaa kestävien biopolttoaineiden markkinoilla. Samalla valiokunta korostaa, että ilmastotavoitteiden saavuttaminen liikennesektorilla edellyttää laajaa keinovalikoimaa. Toimien kustannustehokkuus edellyttää sääntelyltä teknologianeutraaliteetin huomioon ottamista ja erilaisten käyttövoimien kattavaa hyödyntämistä.

Näiden huomioiden jälkeen talousvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 174/2022 sisältyvän lakiehdotuksen.

Tähän mietintöön sisältyy kuitenkin kaksi vastalauseita, kokoomukselta ja perussuomalaisilta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vallin, olkaa hyvä.

18.13 Veikko Vallin ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on lakiesitys, joka uhkaa nostaa liikenteessä käytettävien polttoaineiden hintoja pitkälle tulevaisuuteen. Kyseessä on siis laki, joka velvoittaa sekoittamaan tavalliseen polttoaineeseen kalliimpaa biopolttoainetta. Tätä lakia perustellaan liikenteen päästöjen vähentämisellä. Jos laki astuu voimaan, jakeluvelvoitetta kiristetään ja polttoaineiden hintoja korotetaan entisestään vuosina 2024—

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

2030. Tällä tulisi olemaan merkittäviä vaikutuksia kuluttajiin, kotitalouksiin, kuljetusalan yrityksiin ja koko kansantalouteen. Ne vaikutukset olisivat negatiivisia.

Tässä joitakin perusteluja:

Liikenne- ja viestintävaliokunta kiinnitti huomiota lisääntyvään liikenneköyhyys — siis liikenneköyhyys. Polttoaineiden hintojen korotukset osuvat kipeimmin alimman tulo- luokan kotitalouksiin, joissa polttoainekustannukset muodostavat suuren osan kokonais- kulutuksesta. Suomessa liikkuminen vapaasti onnistuu laajoilla alueilla vain henkilöautol- la. Tätä ei suuressa kaupungissa asuva ilmastopaniikkiin vajonnut ihminen ymmärrä — eikä näköjään ymmärrä moni kansanedustajakaan. Biopolttoaineen sekoittamista tavalli- sen polttoaineen sekaan ei pidä pakolla lisätä, jos se nostaa polttoaineen hintaa.

Herra puhemies! Inflaatio riivaa jo nyt Suomea. Hinnat kohoavat, mutta palkat eivät seuraa perässä. Kun kansalaisten käyttövarat hupenevat, alkaa talous sakata. On erittäin huonoa politiikkaa kiihdyttää inflaatiota entisestään lainsäädännön kautta, kuten nyt ol- laan tekemässä. Kansanedustajien pitäisi keskittää tekemisensä kansalaisten ostovoiman lisäämiseen eikä hintojen korottamiseen.

Suomen pitää nyt luopua täysin perusteettomasta ilmastokunnianhimesta ja siirtyä muun Euroopan tahtiin ilmastotoimissa. Tähän riittää perusteeksi se fakta, että Suomen itse keksimä kansallinen ja kansalaisia kurittava ilmastokunnianhimo ei vaikuta ilmastoon mil- lään tavalla. Toistan: ei millään tavalla. Liika kunnianhimo ilmastotoimissa, kuten tämä käsittelyssä oleva lakiesitys, köyhdyttää ihmisiä, haittaa yrityksiä ja murentaa hyvinvoin- tivaltion rahoitus pohjaa.

Herra puhemies! Siksi me perussuomalaiset teimme tähän vastalauseen, joka sisältää seuraavat kaksi lausumaehdotusta:

”1. Eduskunta edellyttää, että jakeluvelvoitteen tason muutokset eivät aiheuta merkittä- viä lisäkustannuksia polttoaineiden hintoihin.

2. Eduskunta edellyttää, että Suomi hakee erityisolosuhteisiin vedoten Euroopan unio- nilta erillislupaa poiketa jakeluvelvoitteen vähimmäisvaatimuksista.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.17 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Ei voi kuin yhtyä noihin Vallinin sanoihin. Tämä polttoaineen hinnan nostaminen keinotekoisesti tällaisella sekoitevelvoitteella ai- heuttaa polttoaineen hinnannousua ja sitä kautta tulee vaikuttamaan myös koko kansanta- louteen sillä tavalla, että kun polttoaineen hinta nousee, niin hetken päästä palkansaajajär- jestöt ovat vaatimassa myös lisää palkkaa, kun polttoaineen hinta on noussut.

Me olemme tässä oravanpyörässä pyörity jo kymmeniä vuosia, ja tämä on ihan älytön- tä, mitä tässä nyt aiotaan tehdä. Tämä nostaa kuljetuskustannuksia, tämä nostaa perheiden polttoainekustannuksia. Lapsia ei enää voi kuljettaa harrastuksiin — tällä tulee olemaan myöskin vaikutuksia nuorten ja lasten harrastusmahdollisuuksiin pääsyyn. Tämä on ihan älyvapaata.

Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka johtaa tämän yhteiskunnan nyt ennennäkemättö- miin ongelmiin, ja sillä tavalla tästä on ollut pakko tehdä vastalause. Kuten edustaja Vallin äsken sanoi, siellä on perussuomalaisten valiokuntaryhmä tehnyt nuo lausumaehdotukset. Täällä perusteluissa on kirjattu, että talousvaliokunta pitää ilmastomuutoksen torjuntaa tärkeänä, mutta korostaa, ettei suomalaisten ajaminen liikenneköyhyys autu tämän ta- voitteen saavuttamisessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

Tämä on ihan uskomatonta. Meillä on tällä hetkellä kriisejä ympärillä, energiahinta on korkea, sähkön hinta on korkea, on epävarmuustekijöitä, Venäjän käynnistämä sota on luonut vaikutuksia, meillä on korkea inflaatio tällä hetkellä ja meidän rahapolitiikkaammekin tulee kiristymään. Huoltovarmuuden merkitys on tärkeää, ja Suomen erityisolosuhteet pitkien välimatkojen maana ja siihen liittyvät logistiset vaatimukset ovat aivan eri luokkaa kuin muissa maissa. Nyt näyttää siltä, että ministeri Lintilä laajentaa tätä jatkossa myös koskemaan maataloutta, ja tämä on ihan katastrofi suomalaiselle yrittäjälle, kansalaiselle, työntekijälle, eläkeläiselle, lapsiperheille, kaikille. Ihan älyvapaa hallituksen esitys. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

18.20 Sanni Grahn-Laasonen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Hetki sitten esittelin valiokunnan puheenjohtajana tämän mietinnön ja mainitsin siinä, että tähän on tehty vastalauseita, ja nyt käytän puheenvuoron koskien kokoomuksen vastalauseita ja vaihtoehtoa tähän esitykseen. Me ajattelemme, että ilmastonmuutoksen pysäyttäminen on erittäin tärkeää, mutta keinot pitää valita tavalla, jotka ovat myös sosiaalisesti kestäviä. Kokoomuksen valiokuntaryhmä kannattaa esityksen mukaista uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoitteen alentamista 7,5 prosenttiyksiköllä ensi vuodeksi, eli tältä osin yhdyimme esitykseen, että ensi vuoden osalta lasketaan jakeluvelvoitetta.

Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama liikkumisen hintojen nousu ei saa muodostua ongelmaksi tavallisille suomalaisille ihmisille, jotka nyt painiskelevat arjen kasvavien kustannusten kanssa. Kaikki kallistuu sähköstä polttoaineeseen ja ruuasta asuntolainojen korkoihin ja niin edelleen, ja tämä pitää myöskin hallituksen politiikassaan ymmärtää.

Esitykseen sisältyy myös se, että jakeluvelvoitteen alentamisesta johtuvat vuosilta 22 ja 23 toteutumatta jäävät päästövähennykset katettaisiin korottamalla seuraavien vuosien jakeluvelvoitetta. Tämä on sinällään perusteltua, sillä liikenteen päästöjä on vähennettävä ja jakeluvelvoitteella on ollut ja sillä on merkittävä rooli. Kokoomuksen valiokuntaryhmä ei kuitenkaan pidä realistisena lakiehdotuksen mukaista esitystä, että vuodenvaihteessa 2023—2024 jakeluvelvoitetta korotettaisiin 13,5 prosentista 28 prosenttiin yhden yön aikana. Tämä on aivan liian suuri kertakorotus eikä sitä tule tässä kohtaa hyväksyä. Kokoomuksen valiokuntaryhmä katsoo, että tässä kohtaa on perusteltua pitää nykylain mukainen jakeluvelvoitetaso vuodelle 2024. Muun muassa liikenne- ja viestintäministeriö on arvioinut, että velvoitetason noustessa 13,5 prosentista 28 prosenttiin hintavaikutus tulee olemaan huomattavasti suurempi kuin hallituksen esityksessä on ilmaistu.

Erittäin voimakkaan ja yhtäkkisen hinnanmuutoksen lisäksi jakeluvelvoitteen nostamisen yhteydessä on vielä huolellisesti arvioitava biopolttoaineiden raaka-aineiden saatavuutta. Liikenteen päästöjen vähentämisessä on käytettävä useita keinoja ja haettava kustannustehokkaimmat ratkaisut. Liikennesähkön sisällyttäminen jakeluvelvoitteeseen on yksi oikea askel, ja hallituksen tulisi aloittaa asian valmistelu. Lisäksi kokoomuksen valiokuntaryhmä ei näe tarkoituksenmukaisena säätää korotetusta jakeluvelvoitetasosta vuodelle 2030 tässä yhteydessä. Venäjän aiheuttama hyökkäyssota tulee vaikuttamaan pitkällä aikavälillä positiivisesti päästöjen vähenemiseen Euroopassa ja Suomessa. Näin tulee siis varmasti käymään, vaikka tietysti emme kukaan olisi toivoneet, että tässä tilanteessa, tässä turvallisuusympäristössä Euroopassa nyt oltaisiin, vaan teemme kaikkemme sen eteen,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

mitä voimme tehdä Ukrainan tukemiseksi tässä ra’assa Venäjän aiheuttamassa hyökkäyssodassa. Toimintaympäristössä on kuitenkin, kun ilmastopolitiikan kokonaisuutta Suomessa mietitään, merkittäviä epävarmuuksia tuleville vuosille koko Euroopan energiamarkkinoilla. Tässä kohtaa hallituskautta ei tulisi tehdä yksittäisiä päätöksiä, jotka kaventavat liikkumavaraamme rakentaa järkevä ja kustannustehokas liikenne- ja päästöpolitiikan kokonaisuus, jolla saavutetaan päästövähennystavoitteet EU-tasolla ja Suomessa.

Näin ollen, tämän kritiikin siivittämänä, olemme laatineet tämän vastalauseen, jossa on ihan pykälämuutoksia, eli kohtuullistetaan näitä tulevien vuosien prosentteja jakeluvaihteissa siten, että tämä on realistista saavuttaa, mikä antaa sitten liikkumatilaa muuttuneessa ympäristössä pohtia ne vaikuttavimmat ja kustannustehokkaimmat keinot ja selvittää myös biopolttoaineiden raaka-aineiden saatavuutta. Toki kokoomuskin lähtee siitä, että meillä tulee olla vakaa investointiympäristö ja meidän tulee panostaa uusiutuviin polttoaineisiin ja uuden teknologian ja uusien ratkaisujen kehittämiseen, ja tältä osin toivomme, että nämä muutokset tässä muuttuneessa ympäristössä eivät kuitenkaan vaikuttaisi heikentävästi meidän investointiympäristöömme. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.